

АРХІТЕКТУРНІ ОБЛОМИ ЯК ЗАСОБИ ПОСИЛЕННЯ ДЕКОРУ І ВИРАЗНОСТІ ТЕКТОНІКИ БУДІВЛІ

Барбаш М.І., ст.викладач

Чернігівський національний технологічний університет

Плавний перехід між двома сусідніми архітектурними елементами (архітектурний облом), який іноді називають мулнором або профілем, характерний для ордерної архітектури. Прості профілі пластичних форм деталей ордера (вал, четвертний вал (прямий і зворотний), викружки (пряма і зворотна)) є дугами концентричних кіл [1]. Складні профілі мають дві кривизни, найчастіше спрямовані в різні боки: гусьок (прямий і зворотний), каблучок (прямий і зворотний), скоція (рисунок 1). У всіх ордерах головні елементи чергуються з другорядними, широкі - з вузькими, криволінійні - з прямолінійними. Це основне правило профілювання.

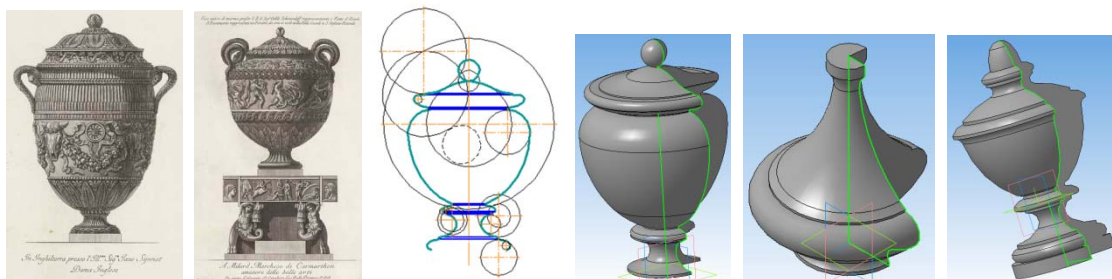

Рис.1. Вазы Піранезі та їх побудова за допомогою архітектурних обломів

При вивченні композиційних особливостей класичних пам'яток архітектури Віньола розробив власну систему математичної пропорційності античних ордерів на основі модуля. Модуль (як одиниця розміру) відповідає нижньому радіусу колони і ділиться в простих ордерах на 12 парт (частин), а в складних - на 18 парт (рисунок 2). Розвиток ордера шляхом вдосконалення і ускладнення пропорцій його частин і їх архітектурно-декоративної обробки в античній архітектурі Греції призвів до формування основних варіантів ордерів - доричного, іонічного і коринфського і формуванню правила при побудові ордерів - верхні частини архітектурних елементів не повинні бути ширше нижніх. Якщо верхня частина має донизу розширення у вигляді бази, то ширина нижньої частини під нею повинна бути однаковою з шириною цієї бази. Карнизи і капітелі не повинні приймати на свої виступаючі частини які б то не було навантаження. Тобто ширина п'єдесталу під колоною повинна дорівнювати ширині нижньої частини бази колони; ширина архітектурних каменів повинна дорівнювати верхньому діаметру стовбура колони, зовсім не обтяжуючи схилу капітелі.

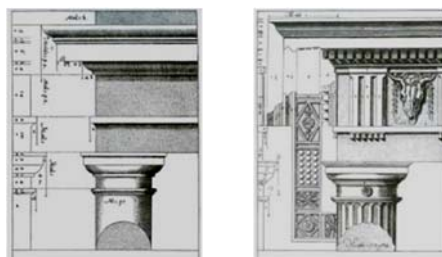

Рис.2. Антаблемент і капітель тосканського та доричного ордеру з трактату Віньоли

Колони, пристосовані для несення ваги, одночасно зберігають бездоганну витонченість. Знайшовши, що розмір ноги становить шосту частину висоти людини, греки перенесли цю пропорцію на колону і розмір товщини стрижня у його основи шість разів відклали в висоту, включивши сюди і капітель. Так дорична колона стала представляти в будівлях пропорцію, міцність і красу чоловічого тіла. Все це сформувало художньо осмислену систему пропорційного взаємозв'язку елементів стійково-балкової конструкції та головне правило профілювання. Ордерні системи протягом тривалого періоду зберігали провідну композиційну роль і широко варіювалися в архітектурі різних епох і стилів (ренесанс, бароко, класицизм, неокласицизм [2]. Традиції ордера в своєрідних інтерпретаціях використовуються і в сучасній архітектурній практиці (індустріальний класицизм, постмодернізм).

Список використаних джерел

1. Михайленко В. Е. Формообразование оболочек в архитектуре / В. Е. Михайленко, В. С. Обухова, А. Л. Подгорный. – Киев: Будівельник, 1972. – 207 с.
2. Ипполитов А. «Тюрьмы» и власть. Миф Джованни Баттиста Пиранези. СПб.: Арка, 2013. — 368 с.